

УДК 130.2

П.В. ВОЛОДІН (кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії)

Запорізький національний технічний університет, Запоріжжя

E-mail: scehovtsova.tanya2012@yandex.ru

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ

Гуманістична сутність культури диктує нам, що потрібно враховувати ті обставини, що прогрес науки і техніки ставить перед людством багато соціально-моральних проблем. Це обумовлено не стільки тим, що техніка спільно з наукою займає визначальне місце як у суспільному, матеріальному, так і духовному житті всього людства. Культура як процес реалізації духовних цінностей виражає рівень панування людини над природою і одночасно характеризує ступінь, гуманізації людських відносин у суспільстві, є вищим критерієм прогресу культури.

Ключові слова: культура, прогрес, продуктивні сили, людина, об'єктивність, співвідношення матеріального і ідеального.

Вступ

На сучасному етапі прогресу науки і техніки, в умовах впровадження новітніх технологій, людина володіє унікальною здатністю і можливістю на вищому рівні матеріалізувати своє мислення і тим самим бути істотою не тільки мислячою, але й активно перетворюючою. Саме цим науково-технічний прогрес вступає в серйозну конкуренцію з іншими ціннісними уявленнями. Глибинне і вражаюче за своїми наслідків розгортання потенціалу науки і техніки впливає на всі сторони соціального життя. Змінюється не тільки зміст праці, суттєві перетворення відбуваються і у всьому ладі культури і сучасної цивілізації. Технологічні нововведення впливають на соціальну структуру суспільства. По суті, народжується новий цивілізаційний устрій, перед нами нова закономірність нашого життя. В історичній діяльності люди і суспільство в цілому, здійснюючи прогресивні зміни в кожній із сфер життя, досягають конкретних результатів, які визначають рівень прогресу даної сфери. У науковій літературі є кілька точок зору з питання про сутність прогресу. Ми приєднуємося до тих авторів, які розглядають його як процес функціонального збагачення розвиваючихся систем, який проявляється і як розвиток, що породжує нові рівні матеріальної організації, і як підйом, еволюція в межах цих рівнів. У відповідності з основними сферами життя суспільства можна виділити наступні сторони або види прогресу - науково-технічний, економічний, соціальний, політичний, духовний, екологічний та інші. Ці сторони характеризують прогрес в цілому, вони обумовлені і разом з тим вони самостійні, тобто мають поряд із загальними закономірностями і свої особливі. Як зазначалося, та чи інша сторона суспільного прогресу пов'язана з певною сферою життя суспільства, в тому числі і соціальної. Відомо, що її

зміст трактується в широкому і у вузькому сенсі. У першому випадку в неї включають все суспільство, і тоді в зміст соціального прогресу входить прогрес всього суспільства або суспільний прогрес в цілому, стороною якого є і науково-технічний прогрес.

Актуальність

Прогрес сучасного суспільства не можна уявити без розвитку науки і техніки, без впровадження технологічних нововведень, але стрімке підвищення ролі науки і техніки як чинника соціальних перетворень актуалізує складний спектр світоглядних, соціально-етичних та інших проблем.

Мета статті - розкрити взаємозв'язок науково-технічного прогресу і культури. А також деякі філософські аспекти культури.

Обговорення проблеми

Як відзначають багато дослідників, характерною рисою нинішнього етапу науково-технічного прогресу є те, що, створивши всесвітні комунікаційні мережі, людина остаточно перетворила себе в частину чогось більшого, ніж вона сама. І що б не говорили про нові технології, єдиних ринках і системних кризах, головною прикметою нового часу потрібно вважати таке положення: сучасна людина створила занадто складний для себе, для своїх інтелектуальних можливостей світ і тому більше не може ясно усвідомлювати і ефективно пророкувати напрям свого власного розвитку. Інша справа, що потрібно знайти шляхи і механізми оптимального і розумного регулювання явищ науково-технічного прогресу. Вирішальним є те, чи мається в наявності громадська воля, чи може суспільство дійти консенсусу, як в регіональному, так і в глобальному масштабі. Відомо, що багато мислителів минулого чекали від наукового знання відповідей на питання про сенс буття, місце людини у світі, устрої людського життя - саме в цьому бачилося практичне призначення теоретичного пізнання, науки. Однак у наш час світоглядна роль науки виявилась, перш за все, в тім, що її інтенсивне проникнення в життя суспільства і духовний світ людини багато в чому визначає специфічні для нинішнього етапу розвитку людства контекст і форму обговорення цих питань. Саме вплив науки на людину і суспільство виявляється сьогодні тим фоном, на якому особливо чітко актуалізуються ці вічні питання і на якому вони звучать у вищій мірі сучасно.

При аналізі змісту соціальної сфери життя суспільства, соціального прогресу необхідно виявити місце відносини людей з приводу їх діяльності, включаючи організаційно-технічні та технологічні відносини. Їх співвідношення в соціальній сфері має важливе значення, оскільки вони складають ту саму прикордонну область, в якій найбільш тісно взаємодіють соціальний і науково-технічний прогрес. За своєю природою ці відносини досить складні, що обумовлено складністю суспільного виробництва, складом та функціонуванням продуктивних сил. Структура продуктивних сил складається з речового та особистісного елементів. Техніка, всі речові елементи продуктивних сил приводяться в рух людьми як головною

продуктивною силою. Між цими елементами існують певні зв'язки і відносини, їх прийнято називати технологічними відносинами. Вони складаються з технологічних зв'язків між людиною і машиною і взаємозв'язків між людьми в процесі виробництва. Деякі автори включають ці відносини до складу продуктивних сил, інші розглядають їх як елемент виробничих відносин.

Науково-технічний прогрес, стимулюючи розвиток продуктивних сил змінює їх елементи. Перетворюючи знаряддя і умови праці, він впливає на зміст праці, створює матеріальні умови для більш інтелектуальної, творчої праці. У силу цього змінюються і трудові функції людини, а так само технологічні зв'язки між людиною і машиною. Отже, розвиток особистісного елемента продуктивних сил здійснюється в рамках всієї їх системи, і тому входить у зміст науково-технічного прогресу. Підготовка людини до виробництва у відповідності з розвиваючимися речовими елементами продуктивних сил є обов'язковою вимогою самого науково-технічного прогресу і є необхідною умовою його прискорення, тобто пов'язане із зростанням загальноосвітнього та професійно-технічного рівня працівників. Не рахуватися з цими вимогами означає ігнорувати об'єктивні закони розвитку продуктивних сил науково-технічного прогресу.

Відзначимо, що прогрес техніки виражається в тому, що людська праця все більш і більш відступає на задній план перед працею машин. Це положення в загальній формі виражає сутність науково-технічного прогресу, який виступає як система відносно самостійних і взаємопов'язаних процесів розвитку науки і техніки, сукупності продуктивних сил. Всі ці компоненти науково-технічного прогресу взаємодіють з соціальним прогресом. В ході науково-технічного прогресу створюються нові продуктивні сили, які використовуються для нарощування виробництва суспільного продукту, він створює потенційні можливості для задоволення різних потреб людей, пов'язаних із забезпеченням їх життєдіяльності. Наукові дослідження та конструкторські розробки машин, саму техніку можна ототожнювати з відносинами людей з приводу продукту їх діяльності, хоча і в кожній ланці науково-технічної діяльності ці відносини мають місце. Разом з тим в будь-якій сфері життя суспільства відносини базуються на певній матеріальній базі і є відносинами з приводу певних предметів і речей, але це свідчить не про їх тотожність, а про їх взаємозв'язки. Створення нових продуктивних сил і формування нових виробничих та інших суспільних відносин - це процеси взаємопов'язані, але вони відображають специфічні діяльності людей, відмінні за своїми результатами.

Всіляко примножуючи сили людства, його здатність підкорення природи, використання її закономірностей у своїх цілях і інтересах, науково-технічний прогрес несе людству незмінні блага, але одночасно цей прогрес ставить перед нами цілу низку найгостріших соціальних, політичних, моральних, медико-біологічних проблем. Таїть у собі не тільки райдужні перспективи, але й певні труднощі і небезпеки, непередбачені фатальні приречення. Тому, ми, звичайно, не повинні закривати очі на те, що зі

Науково-технічний прогрес як об'єкт соціально-філософського дискурсу

зростанням потужності техніки збільшується як благополуччя людей, так і небезпека для їхнього існування. Слід згадати, що Т. Адорно у статті «Про техніку і гуманізм» на запитання: «приносить сучасна техніка, в кінцевому рахунку, користь чи шкоду людству?», Відповідає, що «це залежить не від техніків і навіть не від самої техніки, а від того, як вона використовується суспільством. Це використання не є справою доброї чи злої волі, а залежить від об'єктивних структур суспільства в цілому. У суспільстві, влаштованому відповідно людській гідності, техніка не тільки була б звільняючим фактором, але і знайшла б сама себе. Якщо сьогодні техніки іноді відчувають страх перед тим, що може статися з їх винаходами, то адже кращою реакцією на цей страх була б спроба якось сприяти встановленню суспільства, відповідального людській гідності».[5, 370]

Прогрес суспільства характеризується не тільки завоюваннями науки і техніки, а й виробленням норм і оцінок поведінки, що відображають потреби соціальної системи та її можливості вдосконалити відносини особистості і суспільства, розвивати культуру. Культура як процес реалізації духовних цінностей виражає рівень «панування» людини над природою, тобто показує, чого досягло людство в напрямку розвитку науки і техніки, і одночасно характеризує ступінь гуманізації людських відносин у суспільстві. Саме ступінь свободи - гуманізації людських відносин у суспільстві є вищим критерієм прогресу культури. Культура як ціннісний феномен відображає прагнення людей до постійного освоєння, перетворення дійсності. Вона як поприще прояву сутнісних сил людини відображає також становлення, «олюднення» самого творця і суб'єкта культури - людину. Культура - це не тільки наукове поняття, що вимагає творчого осмислення, це реальна практична проблема суспільного розвитку, В тій чи іншій мірі проблема культури постає перед усіма країнами і народами, більш того, вона сама є пряме породження і наслідок історичного процесу. Саме практичне значення культури робить її предметом теоретичних роздумів різних філософських шкіл і течій.

Загальні принципи розуміння культури склалися давно і пов'язані в першу чергу з проблемами життєдіяльності людини, її буття, характеризують всі основні сфери її життєдіяльності - матеріального виробництва, соціально-політичної та пізнавальної діяльності, її духовного розвитку. Будь-яка сфера соціального життя може бути охарактеризована з точки зору її культурної значущості і цінності для людини, її життя. Тому наукове розуміння культури вимагає аналізу всіх видів і способів людської діяльності з позиції розвитку, вдосконалення людини як суб'єкта цієї діяльності. Вся діяльність людини, на якій б види вона не поділялася, в кінцевому рахунку, зводиться до виробництва матеріальних, або духовних цінностей. Але культура - це не тільки результат людської діяльності, але й історично сформовані способи праці, і визнані прийоми поведінкових актів людини, і манери спілкування, іменовані етикетом, і способи прояву своїх почуттів, і прийоми, а також рівень мислення. З цього випливає, що феномен культури - найважливіший об'єкт дослідження, що припускає

Володін П.В., 2013

проблеми цілісності суспільства, механізму функціонування соціальних відносин, взаємовідносин суспільства і природи. Поняття культури є фундаментальним і для розробки філософії людини, розуміння його смисложиттєвих орієнтацій, можливостей морального вибору, меж свободи. Поза культурою людина являє собою або неясний хаос почуттів, неоформлених життєвих потреб, або пасивний відбиток, позбавлений індивідуальності, нездатний до самостійного вчинку, до рефлексивної діяльності. За словами одного з героїв твору А. Гріна «Та що біжить по хвилях», людина хоче "залишитися собою і бути всім», але поза світу культури, світу людських можливостей, людина не може реалізувати своє прагнення. Культурна діяльність повинна бути інтелектуальною, творчою, продуктивною, новаторською, тобто не просто відтворювати, але постійно розширювати сферу людських можливостей.

Сучасне розуміння культури вбирає в себе систему матеріальних і духовних цінностей, способів їх створення, формування людини, здатної освоювати досвід попередніх поколінь та сучасників і використовувати його для створення нових цінностей. Внутрішня будова всякої культури обумовлена особливостями її функціонування. Буття культури забезпечується специфічною діяльністю суб'єкта, що створює особливу культурну предметність, у якій втілений досвід людства. Відповідно, в культурі можна виділити в якості важливих наступні компоненти: 1. Суб'єкт культури - індивід (особистість), соціальна група або суспільство в цілому. Культура формується, і стає можливою лише як розгортання потенціалу людини, її здібностей, умінь і навичок. Вона виражає цілісну характеристику соціальних якостей, розуму, волі, прагнень людини, її відносин до інших людей і до себе, природі і суспільству. 2. Культура - натхненна діяльність людини, яка характеризує міру розвитку її пізнавальних здібностей, знань і емоційної чуйності, здатності розуміння і естетичного смаку, вольових якостей і здатності до творчості, відповідає ідеалу досконалості і краси. 3. Людська діяльність - найнеобхідніший елемент культури, що представляє її як процес виробництва цінностей. Будучи реалізованим, втіленим у діяльності свідомістю, культура містить у собі культурну предметність, що робить можливою передачу наступним поколінням соціального досвіду, способів і програм діяльності. Культурна предметність - гранично широке поняття, у якому мислиться усе те, у чому втілюються знання, уміння, норми, цінності суспільства. Вона включає в себе матеріальну культуру, а також духовну культуру, втілену в мові і мовленні, у нормах моральної поведінки та творах мистецтва, законах правової і політичної поведінки, наукових працях і релігійній обрядності і т.п. Матеріальна і духовна культура пов'язані між собою. У цілому змістом культури є духовний світ людини, втілений у трудовій і іншій діяльності.

Культура має власну мову, що є носієм культурних смислів. Засоби культурної комунікації включають в себе не тільки мову міжособистісного спілкування, але і мови науки, політики, пропаганди, управління, релігії. Культурна предметність - результат осмисленої діяльності, і кожний

Науково-технічний прогрес як об'єкт соціально-філософського дискурсу

елемент культури є носієм сенсу, а в культурі в цілому відбиті надії і розчарування, знання і сумніви, страждання і радості багатьох поколінь людей. Цим пояснюється значимість культури для суспільства, утрата цінностей якої перериває зв'язок поколінь, відкидає суспільство назад, несучи загрозу його існуванню. При освоєнні культурного багатства людина «розпредмечує» навколишній світ, а при створенні предмета культури вона «опредмечує» свої духовні можливості. Тому буття культури можливо лише в діалозі тих, хто створив, і тих, хто сприймає явище культури. Сміслові значення предмета культури мертві, якщо воно ізольовано від суспільства, а народ відчужений від культури. Діалог культур є формою взаємодії, розуміння й оцінки культурної предметності і знаходиться в центрі культурного процесу. Зберігаючи своє культурне ядро, кожна культура постійно піддається зовнішнім впливам, по-різному їх адаптуючи. Захист прав людини, поширення передових технологій, що забезпечують людей необхідними матеріальними благами, поширення медичного обслуговування, розвиток інститутів освіти і культури, інтенсивний культурний обмін - усе це є свідченням зближення різних культур. Будь-яке явище культури осмислюється людьми в контексті сучасного стану суспільства, що може сильно змінити його зміст. Культура зберігає відносно незмінною лише свою зовнішню сторону, у той час як її духовне багатство містить можливість безкінечного розвитку. Ця можливість реалізується діяльністю людини, здатної збагачувати й актуалізувати ті неповторні змісти, які вона виявляє в явищах культури.

Зауважимо, що основне в змісті культури - не речі, а людина, суспільство. Усі її види - культура виробництва, культура управління, політична культура, художня культура, культура міжособистісних відносин, екологічна тощо - утворюють єдине ціле як форми існування й розвитку людської природи, а отже, - суспільства. Культура пронизує всі напрямки людської життєдіяльності - від основ матеріального виробництва й елементарних людських потреб до найвеличніших проявів людської творчості. Вона впливає на всі сфери суспільної та індивідуальної життєдіяльності - труд, побут, дозвілля, мислення, практичну діяльність, етику, етикет. Культура набуває соціального впливу, перш за все, як необхідний аспект діяльності суспільної людини. Вона ґрунтується на соціальних засадах і передбачає організацію спільної діяльності людей, а, отже, регуляція цієї діяльності певними правилами, нормами, акумульованими в традиціях, знакових і символічних системах тощо. Зміст культури впливає не лише на темпи діяльності, прискорюючи або сповільнюючи їх, але й визначає її змістовну цілеспрямованість. Отже, культурі притаманні власні закони функціонування. І саме ці закони допомагають пояснювати зміни, що відбуваються в культурі, так як часто це неможливо пояснити одними соціальними причинами. Такий підхід дозволяє виділяти в культурі певні етапи, періоди і навіть епохи. Культура - це досить складна, багаторівнева система. Прийнято підрозділяти культуру по її носієві. В залежності від цього цілком правомірно, перш за все,

Володін П.В., 2013

виділяти світову і національні культури.

Світова культура - це синтез кращих досягнень усіх національних культур різних народів, що населяють нашу планету. Національна культура, у свою чергу, виступає синтезом культур різних класів, соціальних верств і груп відповідного суспільства. Своєрідність національної культури, її неповторність і оригінальність виявляється як у духовній (мова, література, музика, живопис, релігія), так і в матеріальній (особливості економічного укладу, ведення господарства, традиції праці й виробництва) сферах життя і діяльності. Культура ділиться на певні види і роди. Підставою для подібного розподілу є облік різноманіття людської діяльності. Звідси виділяється матеріальна та духовна культура. Але їх підрозділ часто буває умовним, оскільки в реальному житті вони тісно взаємопов'язані і взаємопроникаючи. Духовна культура виступає багатшаровим утворенням і включає в себе пізнавальну та інтелектуальну культуру, філософську, моральну, художню та інші. Історія світової цивілізації показує, що прогрес економічних, ідеологічних, політичних, правових та інших процесів суспільного розвитку забезпечується, як правило, при достатньо високому рівні культури відповідного періоду. І це закономірно, бо культура охоплює всі сфери матеріального і духовного буття.

Необхідно відзначити, що об'єктивним критерієм, показником розвитку культури служить ступінь тієї універсальності людини, з якою вона ставиться до природи, до інших людей і до самої себе. Чим більш універсальні ці відносини, тим більш універсальний суб'єкт як суспільна, діяльна істота, тим на більш високому рівні розвитку і культури він стоїть. Це означає, що культура перебуває в безпосередній залежності від суспільства як продукту взаємодії людей. Але культура - це якісний стан суспільства, це якісний індикатор буття суспільства. Безумовно, що як суспільство, так і культура розвивається в конкретно - історичних умовах. Створення справжньої історії людства відливається в конкретно історичні форми діяльності суб'єкта з об'єктом, в ті чи інші форми способу виробництва. Конкретно - історичні форми діяльності є тому основними сферами існування і розвитку культури. Іншими словами, спосіб, яким люди здобувають собі засоби до існування, є матеріальною основою, на якій виникає і розвивається різноманітний світ людської культури. І світ культури являє собою таке явище, в якому межа між абстрактними науковими ідеями та їх втіленням у матеріальних предметах відносно, бо в культурі демонструється відносна протилежність матеріального і ідеального. Ці міркування дають певну підставу подолати невинувато різкий поділ культури на «матеріальну» і «духовну». Таке протиставлення культури на матеріальну і духовну могло призвести і призводить до того стану, що світ духовної культури - ідеї, мети, свідомість і т.д. розглядався, відособлено, самостійно, як існуючий і розвивається поза соціально-економічних умов, які породили його.

Дійсно, некоректно ототожнювати культуру тільки з матеріальним або тільки з духовним. Треба розглядати її як діалектичну єдність, що

Науково-технічний прогрес як об'єкт соціально-філософського дискурсу

здійснюється в процесі практично перетворюючої діяльності суб'єкта діяльності, де відбувається переплавлення буття в свідомість і навпаки. При науковому розумінні культури висувається на перший план як вирішальне матеріальна підстава культури: саме воно має провідну роль в історії. Тому вживання терміна «матеріальні підстави культури» буде більш точно передавати саму суть вчення про культуру, як єдиний соціальний феномен. У цьому випадку більш точно визначається ідея про нерозривний зв'язок всіх елементів діяльності суб'єкта, що створює культуру, бо в ній жодне явище не виступає, як тільки «чисто матеріальне» або як тільки «чисто духовне». Всі явища культури постають перед нами в нерозривній діалектичній єдності і суперечливості. Реальним базисом, без якого не може існувати людська діяльність і історія, будуть матеріальні підстави культури, а останнє - це те, що знайшло своє матеріальне вираження і втілення в результаті постановки цілей, реалізації ідей і т.д., в процесі взаємодії суб'єкта і об'єкта. Матеріальні підстави культури - це опречена діяльність суб'єкта.

Явища культури керують соціальними змінами, направляючи їх до реалізації соціально значимих цілей. Цінності культури виконують функцію соціальної орієнтації і регулювання в даному конкретному суспільстві. Культура обслуговує систему соціальних відносин, опосередковує і підготовлює зрушення і зміни які тут відбуваються, створюючи специфічні механізми, що забезпечують регуляцію поведінки людини. Це може бути пряме, безпосереднє регулювання (право, мораль, табу). Це може бути і непряме регулювання, здійснюване за допомогою розпорядження до здійснення деяких дій, що символізують ті або інші цінності і вимоги суспільства. Так, етикет підміняє пряму інформацію про ставлення людини до іншої людини нейтральними формами ввічливості, що приховують їх істинний зміст. Культура створює розгалужену систему символів, що свідчать про місце людини в суспільстві (одяг, побут, прикраси), про її релігійні приналежності або прихильності до політичних поглядів і організацій. Найчастіше безпосередня приналежність до названих груп або цінностей підміняється символікою: індивід не шукає в релігійному ритуалі духовної розради, але демонструє свою релігійність; він не прагне до досягнення конкретних політичних цілей, але заявляє про свої наміри, і т.д. Тим не менш, і ритуальна практика, і пряме виконання суспільних вимог забезпечують цілісність етносу, його соціального, економічного, політичного і культурного життя. У сучасному суспільстві рівень розвитку культури будь-якої країни вимірюється обсягом створених у ній матеріальних і духовних цінностей, масштабом їхнього поширення і глибиною засвоєння їх людьми, кожною людиною. Оцінюючи, наприклад, рівень духовної культури суспільства даної країни, важливо знати, скільки вона має пам'яток культури, музеїв, театрів, заповідних місць, консерваторій, бібліотек, університетів, науково-дослідних інститутів і багато іншого. Але це все будуть кількісні показники. Не менш важливо якість духовної продукції - музичних творів, наукових відкриттів,

Володін П.В., 2013

кінофільмів, спектаклів, книг, їх зміст, виховує справжню культуру. Взяті в кількісному і якісному співвідношенні разом, ці показники визначають мету духовної культури - здатність кожної людини до творчості, його сприйнятливості до найвищих досягнень культури. Культура охоплює всі сфери людської діяльності, зв'язує воедино економічну, соціальну, політичну і духовну підсистеми суспільства. Координати же культурного процесу визначаються цивілізацією, її нормами.

Висновки

Таким чином, культурні аспекти всякого розвитку, включаючи науково-технічний прогрес, означають його оцінку, співвіднесення з високими гуманістичними, загальнолюдськими цінностями. А це, в свою чергу, означає так само, що центром всіх змін і перетворень, точкою відліку якого є людина. У своїх аспектах культура відображає процес свободи - гуманізації людини

Перспективи подальших наукових досліджень

Культурна динаміка описує зміни рис культури у часі та просторі. Оскільки культура є носієм інформації про ступінь розвитку суспільства, за її проявам, роблять висновок щодо соціального розвитку даного часу. Глобальний, всесвітньо-історичний процес сходження людських суспільств від стану дикості до вершин цивілізації називається соціальним прогресом. Великий вплив на розвиток націй у рамках світової системи відіграє глобалізація. Незважаючи на те, що відбувається прискорення інтеграції націй в світову систему в зв'язку з розвитком сучасних транспортних засобів, ЗМІ, економічних зв'язків, культурна політика, в багатьох країнах, сьогодні переорієнтовується на мультикультурну модель, де індивід соціалізується і до домінуючої і до етичної культур.

Список використаної літератури

1. Каландія І.Д. Научно-технический прогресс и некоторые аспекты развития культуры. // Перспективы человека в глобализирующаа мире: Сборник научных статей. / Под ред. Парцвания В.В. – СПб.: «Санкт-Петербургское философское общество»; 2003. С.41-61, 373стр.
2. Козиков І.А. Диалектика социальной и научно-технической революции. – М.: «Мысль»; 1988, 190с.
3. Печчеї А. Человеческие качества. / Пер. с англ. – М.: «Прогресс»; 1985, 304с.
4. Философия культуры. Становление и развитие. / Под редакцией М. С. Кагана, Ю. В. Перова, В. В. Прозерского, Э. П. Юровской. — СПб.: «Лань», 1998, 448с.
5. Философия техники в ФРГ. / Пер. с немец. – М.: «Прогресс»; 1989, 528с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Kalandiya I.D. Scientific and technological progress, and some aspects of culture. // Perspectives rights in a globalizing world: Collected articles. / Ed. Partsvania V.V. - St. Petersburg. "St. Petersburg Philosophical Society", 2003. Pp.41-61,373 pp.
2. Kozikov I.A. Dialectics of social, scientific and technological revolution. - M.: "Thought", 1988, 190 p.
3. Pechchei A. Human qualities. / Per. from English. - M.: "Progress", 1985, 304 p.
4. Philosophy of Culture. Formation and development. / Edited by M. S. Kagan, U. V. Perov, V. V. Prozerskogo, E.P Yurovsky. - St. Petersburg. "Lan", 1998, 448 p.
5. Philosophy of Technology in Germany. / Per. from the German. - M.: "Progress", 1989, 528 p.

П.В. ВОЛОДИН

Запорожский национальный технический университет, Запорожье

E-mail: scehovtsova.tanya2012@yandex.ru

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЙ ПРОГРЕСС КАК ОБЪЕКТ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОГО ДИСКУРСА

Гуманистическая сущность культуры диктует нам, что нужно учитывать то, что прогресс науки и техники ставит перед человечеством много социально-нравственных проблем. Это обусловлено не столько тем, что техника совместно с наукой занимает определяющее место как в общественной, материальной, так и духовной жизни всего человечества. Культура как процесс реализации духовных ценностей выражает уровень господства человека над природой и одновременно характеризует степень, гуманизации человеческих отношений в обществе, является высшим критерием прогресса культуры.

Ключевые слова: культура, прогресс, производительные силы, человек, объективность, соотношение материального и идеального.

P.VOLODIN

Zaporizhzhya National Technical University, Zaporozhye

E-mail: scehovtsova.tanya2012@yandex.ru

SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL PROGRESS AS A SOCIAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

Humanistic essence of culture dictates that you need to take into account the facts that the progress of science and technology poses to humanity many social and moral issues, the feasibility study of the philosophical problems of scientific and technological progress. It is caused not so much by what technique together with science is defining place in both the public material and spiritual life of mankind. Culture as a process of realization of spiritual values of the level of man's dominion over nature, that is, shows what humanity has reached in the direction of the development of science and technology, and also characterizes the degree of humanization of human relations in society, is the supreme criterion for the progress of culture.

Key words: culture, progress, productive forces, relations of production, have an objective, the ratio of the material and the ideal.

Стаття надійшла до редколегії 21.12.12

Прийнята до друку 25.12.12